

บทที่ 3

3.1 การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

การดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดให้ความผิดจราจรส่วนใหญ่เป็นความผิดที่สามารถยุติได้ในชั้นเจ้าพนักงานโดยกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานสามารถลั่นกรองความผิดในเบื้องต้นด้วยการใช้ดุลพินิจว่ากล่าวตักเตือนหรือเปรียบเทียบปรับได้สำหรับความผิดจราจรบางส่วนที่ถือว่าเป็นความผิดจราจรร้ายแรงกฎหมายให้นำขึ้นฟ้องศาลเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป การที่พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้กำหนดหลักเกณฑ์พิเศษให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจในการเปรียบเทียบคดีในชั้นเจ้าพนักงานได้ การให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจในการเปรียบเทียบคดีดังกล่าวเท่ากับเป็นการให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจกึ่งตุลาการ (Quasi Judicial Function) ดังนั้น ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงการดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงานว่ามีการดำเนินคดีอย่างไรภายหลังจากมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เกิดขึ้น

3.1.1 อำนาจของเจ้าพนักงานในการจับกุมตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

อำนาจในการดำเนินการในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 นั้นจะเริ่มต้นเมื่อผู้ขับขี่รถฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 เจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจในการสั่งให้ผู้ขับขี่หยุดรถและดำเนินการได้ 2 ประการ¹

¹พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 140

(1). การว่ากล่าวตักเตือน

(2). การออกไปสั่งให้ผู้ขับขี่ไปยังสถานีตำรวจ หรือที่ทำการของเจ้าพนักงานจราจรเพื่อชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบปรับ ในกรณีที่ไม่นับตัวผู้ขับขี่ก็จะติดใบสั่งไว้ที่รถของผู้ขับขี่ที่เห็นได้ง่าย ทั้งนี้ กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถเป็นผู้กระทำความผิดดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าผู้อื่นเป็นผู้ขับขี่²

เจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะดำเนินการดังกล่าวต่อผู้กระทำความผิดจราจรได้ทุกฐานความผิดยกเว้นความผิดจราจรร้ายแรงบางความผิดซึ่งตามมาตรา 140 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า "สำหรับความผิดที่กำหนดไว้ใน มาตรา 157 ทวิ มาตรา 159 มาตรา 160 และมาตรา 160 ทวิ ห้ามมิให้ว่ากล่าวตักเตือนหรือทำการเปรียบเทียบ"³ อันได้แก่

1. ความผิดตามมาตรา 43 (1) ฐานการขับขี่รถในขณะที่หย่อนความสามารถ
2. ความผิดตามมาตรา 43 (2) ฐานขับขี่รถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
3. ความผิดตามมาตรา 43 (5) ฐานขับขี่รถในลักษณะผิดปกติวิสัยของการขับรถตามธรรมดา หรือไม่อาจแลเห็นทางด้านหน้าหรือด้านหลัง ด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านได้ นอกแต่ความปลอดภัย
4. ความผิดตามมาตรา 43 (8) ฐานขับขี่รถไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความเดือดร้อนของผู้อื่น
5. ความผิดตามมาตรา 43 ทวิ วรรคแรก ฐานขับขี่รถโดยเสพยาเสพติด
6. ความผิดตามมาตรา 78 ฐานไม่หยุดให้ความช่วยเหลือตามสมควรในกรณีผู้ขับขี่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น
7. ความผิดตามมาตรา 134 ฐานแข่งรถในทางเดินรถ
8. ความผิดตามมาตรา 159 ฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามมาตรา 59 ในการเคลื่อนย้ายรถ เป็นต้น

²พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 140 วรรคห้า

³พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 มาตรา 140 วรรคแรกและมาตรา 145 วรรคแรก

ซึ่งกฎหมายมิให้อำนาจเจ้าพนักงานในการว่ากล่าวตักเตือน หรือเปรียบเทียบปรับ โดยต้องนำส่งพนักงานสอบสวนเพื่อสอบสวนและส่งฟ้องต่อศาลตามเขตอำนาจต่อไป

สำหรับใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ออกให้แก่ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดนั้นถือว่าเป็นใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ได้เป็นการชั่วคราวไม่เกิน 7 วัน ในกรณีที่เจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เรียกเก็บใบอนุญาต และสำหรับเจ้าพนักงานจราจร หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ ต้องรับนำใบอนุญาตขับขี่ที่เรียกเก็บไปมอบให้พนักงานสอบสวนผู้ที่มีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภายในเวลา 8 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ออกใบสั่งและ เมื่อผู้กระทำความผิดได้ชำระค่าปรับตามที่ได้เปรียบเทียบปรับแล้ว เจ้าพนักงานต้องคืนใบอนุญาตขับขี่แก่ผู้นั้นทันที

ลักษณะใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจร และใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ ได้กำหนดรูปแบบไว้ใน เรื่องข้อกำหนดแบบใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจรและใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ กำหนด ณ วันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2522 สรุปได้ดังนี้

- (1). ใบสั่งของเจ้าพนักงานจราจร และใบรับแทนใบอนุญาตขับขี่ฉบับหนึ่งมี 4 แผ่น แผ่นแรกสีขาว สำหรับให้กับผู้ขับขี่หรือติดไว้ที่รถ แผ่นที่สองสีเหลืองสำหรับส่งให้ศูนย์ประมวลข่าวสารกรมตำรวจซึ่งปัจจุบันคือศูนย์ข้อมูลสนเทศ กรมตำรวจ แผ่นที่สามสีชมพู สำหรับมอบให้พนักงานสอบสวน แผ่นที่สี่สีฟ้า เป็นสำเนาคู่เก็บไว้เป็นหลักฐานสำหรับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับ และสำเนาทุกฉบับต้องมีความตรงกับต้นฉบับ
- (2). การดำเนินการต่อใบสั่งและใบแทนใบอนุญาตขับขี่ตามข้อกำหนดเพื่อให้เกิดผลต่อการบังคับใช้กฎหมายจราจร มีดังต่อไปนี้

2.1 เมื่อมีการออกใบสั่ง เจ้าพนักงานจราจรจะส่งสำเนาแผ่นสีเหลืองมาให้ศูนย์ข้อมูลใบสั่งซึ่งเป็นหน่วยงานบันทึกข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายจราจรของศูนย์ข้อมูลสนเทศ

ซึ่งมีจุดบันทึกอยู่ ณ กองบังคับการตำรวจจราจรเป็นผู้บันทึกข้อมูลดังกล่าวลงในคอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผ่านข้อมูลไปยังคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ของศูนย์ข้อมูลสนเทศ และหากไม่มีการชำระค่าปรับ หรือดำเนินการด้วยวิธีอื่นใดที่จะทำให้เกิดเลิกกันไปแล้ว ข้อมูลจะไม่ถูกลบออกไปแต่จะถูกลบไปยังกรมการขนส่งทางบกเพื่อระงับการชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันดังกล่าว

2.2 หากไม่มีการมาชำระค่าปรับตามใบสั่งภายในระยะเวลา 7 วัน เจ้าพนักงานจะออกหมายเรียก โดยการออกหมายเรียกเป็นอำนาจของกองบังคับการตำรวจจราจร เพื่อให้ผู้กระทำความผิดมารายงานตัวเพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

3.1.2 อำนาจในการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก.ศ. 2522

อำนาจในการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่กึ่งตุลาการ (Quasi Judicial Function) โดยอำนาจในการเปรียบเทียบปรับดังกล่าวของเจ้าพนักงานใช้บังคับได้ต่อเมื่อผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้ยินยอมด้วยการเปรียบเทียบปรับ^๕ และด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้ให้อำนาจแก่นักงานสอบสวนในการเปรียบเทียบปรับได้และกระบวนพิจารณาคดีจราจรที่ล่าช้าของศาลทำให้คดีเกี่ยวกับจราจรยุติในชั้นเจ้าพนักงานโดยการเปรียบเทียบปรับเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ดี ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มีทั้งความผิดที่เจ้าพนักงานมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับได้ และไม่มีอำนาจในการทำการเปรียบเทียบได้ ดังจะกล่าวไว้ดังนี้

^๕ อาทร์ เพชรรักษ์, เทคนิคการสอบสวนและเปรียบเทียบคดีอาญา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสาส์น, 2525), หน้า 164.

3.1.2.1 ความผิดที่เจ้าพนักงานมีอำนาจทำการเปรียบเทียบปรับได้

เมื่อมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และเจ้าพนักงานจราจรได้ออกใบสั่งแล้วผู้กระทำความผิดจะต้องมารายงานตัวที่สถานีตำรวจเพื่อให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนและเปรียบเทียบปรับ เจ้าพนักงานสอบสวนมีอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบปรับต่อผู้กระทำความผิดจราจรได้ทุกฐานความผิดยกเว้นความผิดจราจรร้ายแรงบางความผิดซึ่งตามมาตรา 145 วรรคแรก ที่บัญญัติว่า "บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา 157 ทวิ มาตรา 159 มาตรา 160 และมาตรา 160 ทวิ ให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้" สำหรับความผิดที่สามารถเปรียบเทียบได้ เช่น

1. ความผิดตามมาตรา 11 ฐานไม่เปิดโคมไฟหน้ารถในที่ที่แสงสว่างไม่เพียงพอ
2. ความผิดตามมาตรา 15 ฐานบรรทุกของยื่นยาวเกินตัวรถไม่ติดสัญญาณสงสีแดงหรือไฟสีแดง
3. ความผิดตามมาตรา 22 (2) ฐานฝ่าฝืนสัญญาณไฟสีแดง
4. ความผิดตามมาตรา 43 (3) ฐานขับซัดโดยประมาทหรือนำหวาดเสียวอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อบุคคลและทรัพย์สิน
5. ความผิดตามมาตรา 43 (7) ฐานขับซัดบนทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร
6. ความผิดตามมาตรา 46 (4) ฐานแข่งในที่คับขัน
7. ความผิดตามมาตรา 53 (1) ฐานกลับรถในทางเดินรถที่มีเครื่องหมายห้ามกลับรถ
8. ความผิดตามมาตรา 57 (5) ฐานจอดรถในที่มิเครื่องหมายห้ามจอด
9. ความผิดตามมาตรา 67 ฐานขับซัดด้วยอัตราความเร็วเกินกว่าที่อัตรากำหนดไว้ในกฎหมาย เป็นต้น

ซึ่งความผิดข้างต้นดังกล่าวนี้ ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

กฎหมายให้อำนาจแก่นักงานสอบสวนเป็นผู้ที่มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับ โดยผู้กระทำ ความผิดต้องไปชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งซึ่งโดยปกติจะเป็น สถานที่ตำรวจที่เจ้าพนักงานออกใบสั่ง หรือสถานที่ที่อธิบดีกำหนดไว้ และเมื่อได้ชำระค่าปรับ แล้วก็ให้ถือว่าคดีอาญาเป็นอันเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดอาจสามารถชำระค่าปรับทางไปรษณีย์ลงทะเบียนได้ตามพระราช บัญญัติพิจารณารางบก พ.ศ. 2522 และกฎหมายถือว่าคดีอาญาเป็นอันเลิกกัน แต่ในปัจจุบัน ยังไม่มีการออกกฎกระทรวงมารองรับในการใช้บังคับตามกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด

3.1.2.2 ความผิดที่เจ้าพนักงานไม่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบปรับ

ความผิดที่พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจในการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติ จราจรทางบก พ.ศ. 2522 นั้นแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี

กรณีแรก คือ ความผิดจราจรร้ายแรงบางความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 157 ทวิ มาตรา 159 มาตรา 160 และมาตรา 160 ทวิ ได้แก่

1. ความผิดตามมาตรา 43 (1) ฐานการขับขีรถในขณะที่ห่อนความสามารถ
2. ความผิดตามมาตรา 43 (2) ฐานขับขีรถในขณะที่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น
3. ความผิดตามมาตรา 43 (5) ฐานขับขีรถในลักษณะผิดปกติวิสัยของการขับรถ ตามธรรมดา หรือไม่อาจแลเห็นทางด้านหน้าหรือด้านหลัง ด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านได้ นอกแก่ความปลอดภัย
4. ความผิดตามมาตรา 43 (8) ฐานขับขีรถไม่คำนึงถึงความปลอดภัยหรือความ เดือดร้อนของผู้อื่น
5. ความผิดตามมาตรา 43 ทวิ วรรคแรก ฐานขับขีรถโดยเสนาหาเสนาคิด
6. ความผิดตามมาตรา 78 ฐานไม่หยุดให้ความช่วยเหลือตามสมควรในกรณีผู้ขับขี่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น
7. ความผิดตามมาตรา 134 ฐานแข่งรถในทางเดินรถ

๘. ความผิดตามมาตรา 159 ฐานขัดคำสั่งเจ้าพนักงานตามมาตรา 59 ในการเคลื่อนย้ายรถ

ซึ่งความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่กฎหมายไม่ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการทำการเปรียบเทียบปรับได้

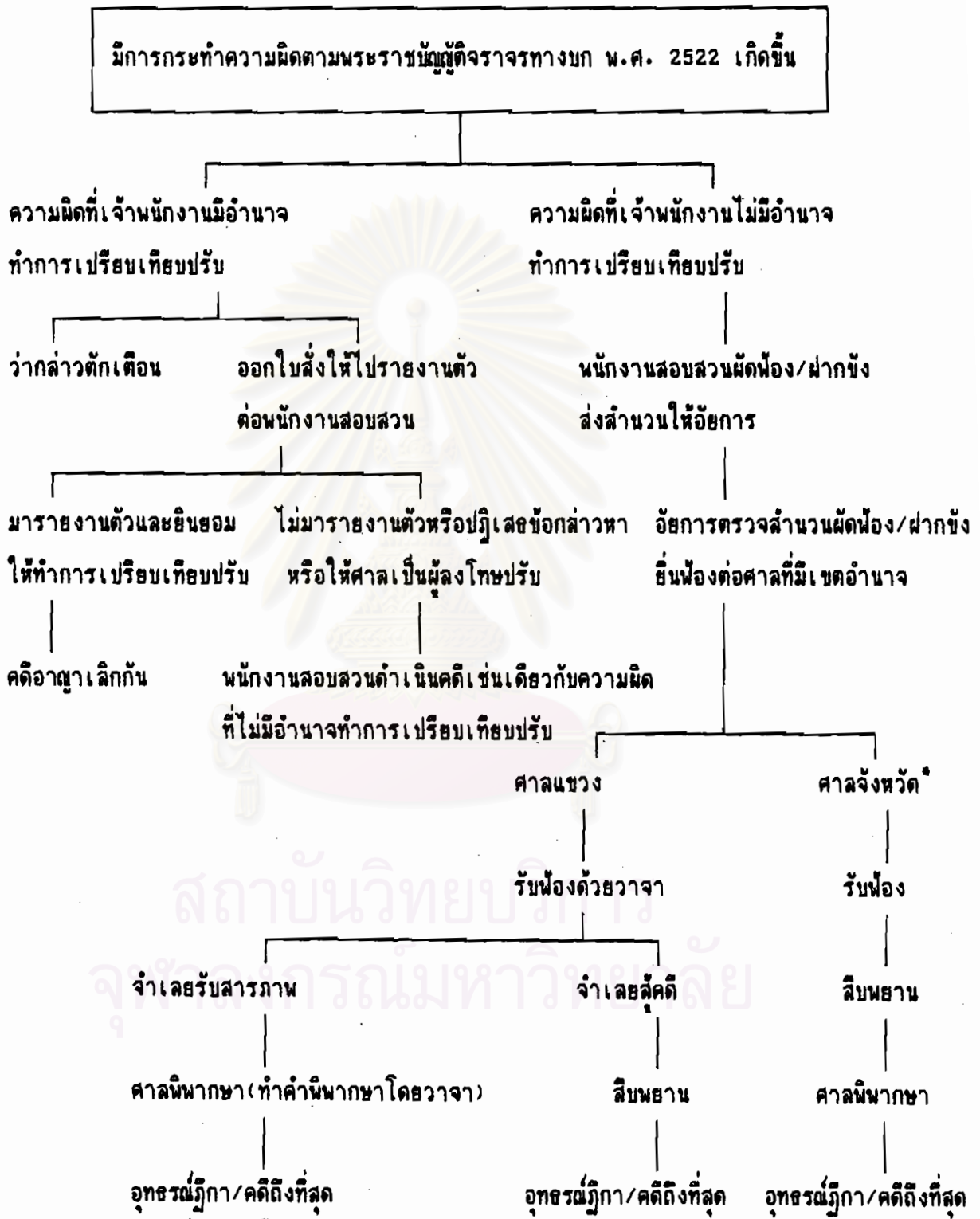
กรณีที่สอง คือ ความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่พนักงานสอบสวนสามารถเปรียบเทียบปรับแต่ผู้กระทำความผิดไม่ยอมให้เปรียบเทียบปรับ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่มาชำระเงินค่าปรับภายในกำหนด หรือปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือจะให้ศาลเป็นผู้ลงโทษปรับ

ความผิดทั้งสองกรณีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบต้องทำการสอบสวน และดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือหากอยู่ในอำนาจศาลแขวงก็ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงแล้วแต่กรณี ซึ่งการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งได้กำหนดวิธีการดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดที่สามารถฟ้องด้วยวาจาและมีการพิจารณานินทาษาโดยการบันทึกย่อ อันเป็นการลดรูปแบบที่เป็นทางการลง ทำให้เกิดความรวดเร็วกว่าวิธีพิจารณาความอาญาโดยทั่วไปอยู่แล้วก็ตาม แต่กระบวนการดังกล่าวยังมีขั้นตอนที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็นสำหรับการดำเนินคดีจราจรในปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิที่ 1

แผนการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

* ในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีศาลแขวง (ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับตามพระราชบัญญัติศาลยุติธรรม มาตรา 22 (5) (โปรดดูพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาล (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2525)

3.2 โทษอันสืบเนื่องมาจากการเปรียบเทียบปรับของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติจราจร
ทางบก พ.ศ. 2522

การดำเนินการต่อผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจรในปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้ยุติได้ในชั้นเจ้าพนักงาน ทั้งนี้เพราะว่าความผิดตามกฎหมายจราจรส่วนใหญ่เป็นความผิดเล็กน้อยไม่ใช่ความผิดอาญาโดยแท้ (crime) และเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของศาลจึงให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการกักขังความผิดเล็กน้อยเหล่านี้ โดยพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 145 ได้ให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนสามารถใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้ แต่การให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจดังกล่าวนี้ ยังขาดความเหมาะสมและไม่เกิดผลในการยับยั้งการกระทำความผิด กล่าวคือ

(1). กระบวนการในการเปรียบเทียบปรับโดยพนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานที่มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับนั้น แม้ว่าจะมีผลดีในด้านที่แบ่งเบาภาระของศาลในการช่วยกักขังกรณีที่มีความผิดเล็กน้อย และทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถเสียค่าปรับได้ในทันทีโดยไม่ต้องมาศาล แต่อำนาจในการทำการเปรียบเทียบปรับในปัจจุบันกฎหมายได้มีการให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบปรับมากเกินไปไม่มีการกำหนดขอบเขตของการใช้ดุลพินิจให้ที่ชัดเจนโดยสามารถเปรียบเทียบความผิดจราจรที่ร้ายแรงด้วย เช่น ความผิดตามมาตรา 43 (4) ฐานขับรถโดยประมาทหรือน่าหวาดเสียว ความผิดตามมาตรา 100 ฐานผู้ขับแท็กซี่ทอดทิ้งผู้โดยสารระหว่างทางซึ่งมีโทษจำคุกด้วย ซึ่งอาจทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและการบังคับใช้กฎหมายที่ผิดพลาด ไม่เป็นธรรม เช่น การเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดในจำนวนที่ไม่เท่ากัน ทั้งๆ ที่ทำความผิดในข้อหาเดียวกันและมีพฤติการณ์แห่งคดีที่เหมือนกัน หรือมีการใช้อภิสิทธิ์ในการชำระค่าปรับ เป็นต้น

(2). ความผิดบางฐานตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 นั้น อาจก่อให้เกิดอันตราย และผลกระทบที่รุนแรงต่อสังคมไม่ว่าจะเป็นทางด้านความปลอดภัยในการจราจรตลอดจนชีวิต ทรัพย์สิน ของประชาชนในสังคมตั้งจะเห็นได้จากสถิติอุบัติเหตุการจราจรที่เพิ่ม

สูงขึ้นทุกปีแต่ตามกฎหมายในปัจจุบันยังกำหนดวิธีการดำเนินการและการลงโทษในลักษณะเดียวกับความผิดจราจรไม่ร้ายแรงโดยการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับ เช่น ความผิดตามมาตรา 20 ฐานทำให้สิ่งของที่บรรทุกหล่นบนทางเดินรถ ความผิดตามมาตรา 67 ฐานขับขีรถเร็วเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ความผิดมาตรา 43 (4) ฐานขับรถโดยประมาทและนำหวาดเสียว อันอาจเกิดอันตรายแก่บุคคลหรือสิ่งของ เป็นต้น จึงควรที่จะพิจารณากำหนดฐานความผิดดังกล่าวเสียใหม่ และกำหนดบทลงโทษที่เหมาะสมต่อไป นอกจากนี้อัตราจำนวนเงินโทษปรับของความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ในปัจจุบันนั้นค่าของจำนวนเงินดังกล่าวได้ลดลงไปมากทำให้ไม่มีผลในการป้องกันมิให้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดที่ถูกลงโทษปรับไม่เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 ซึ่งปรากฏว่ามีแนวโน้มของจำนวนผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี

ตารางที่ 1

ปีพ.ศ.	จับกุม		รวม (ราย)
	พบตัว	ไม่พบตัว	
2530	788,487	601,631	1,390,118
2531	702,427	551,716	1,254,143
2532	1,003,780	855,609	1,859,389
2533	1,395,371	654,786	2,050,157
2534	1,792,254	736,795	2,529,049
2535	1,720,223	521,661	2,241,884
2536	1,737,608	438,840	2,176,448
2537	1,370,762	511,859	1,882,621

ที่มา...งานที่ 1 กองกำกับการ 3 กองบังคับการตำรวจจราจร

(๑). กระบวนการในการดำเนินการพิจารณาคดีในศาลแขวงเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายจรรยาบรรณนั้นไม่ได้มีการนำวิธีการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้อย่างถูกต้องกล่าวคือแม้ว่าจะนำวิธีพิจารณาคดีด้วยวาจามาใช้แต่ก็มีรูปแบบและขั้นตอนที่ยังยากเป็นเหตุให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าไม่สะดวกและรวดเร็วซึ่งทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่าย เมื่อเทียบกับค่าปรับที่ต้องชำระ”

จากปัญหาที่กฎหมายได้ให้อำนาจในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 อย่างกว้างขวางดังกล่าวทำให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับจรรยาบรรณในปัจจุบันก่อให้เกิดผลกระทบต่อการใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและการเสื่อมศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรม จึงสมควรที่จะแก้ไขหาวิธีการในการบัญญัติกฎหมาย และวิธีพิจารณาคดีให้มีความเหมาะสม กับลักษณะของความผิดตามพระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 ในปัจจุบัน เพื่อให้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ ดังนั้น ผู้เขียนจะศึกษาถึงการดำเนินคดีของต่างประเทศว่ามีการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดจรรยาบรรณอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 การดำเนินคดีของเจ้าพนักงานตามกฎหมายจราจรในต่างประเทศ

เนื่องจากการความผิดตามกฎหมายจราจรส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อยมิใช่ความผิดอาญาโดยแท้และเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ให้เกิดความสะดวกและปลอดภัยในการจราจร จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายจราจรลักษณะเฉพาะเป็นพิเศษและมีกระบวนการวิธีพิจารณาความผิดที่รวบรัดเป็นพิเศษซึ่งจะมีความแตกต่างจากกระบวนการวิธีพิจารณาความผิดอาญาโดยทั่วไป จากลักษณะความผิดดังกล่าวในแต่ละประเทศจึงได้นำบัญญัติวิธีพิจารณาเฉพาะสำหรับความผิดเกี่ยวกับจราจรไว้เป็นพิเศษเพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย โดยลดขั้นตอนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยทั่วไปลง และมีบทบังคับที่เร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐให้รีบดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐเพราะคดีส่วนใหญ่ไม่มีผู้เสียหาย นอกจากนี้ในบางประเทศได้มีความพยายามที่จะนำวิธีการในทางบริหารมาช่วยในการดำเนินการกับความผิดเล็กน้อยเหล่านี้ โดยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสอดคล้องกับความมุ่งหมายในทางบริหารนอกเหนือจากการใช้องค์กฤษฎากการ ดังนั้น ในส่วนนี้จะกล่าวถึงวิธีการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานตามกฎหมายจราจรในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดจราจรของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นซึ่งปฏิบัติงานภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น Meter Mate พบว่ามีการกระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวกับจราจรขึ้น⁷ เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด โดยทั่วไปเจ้าพนักงานก็จะออกใบสั่ง (ticket) ให้ผู้กระทำความผิดไปศาลตามวัน

⁷Stuart S. nagel, the Rights of the Accused (London: SAGE Publication, 1972), p. 116.

เวลาที่กำหนดไว้โดยปกติจะกำหนดไว้ 5 วัน และแจ้งข้อหาให้ทราบในใบสั่งด้วย หากผู้กระทำความผิดไม่ไปศาลตามที่กำหนดไว้ก็จะมีกรออกใบเตือนให้ไปศาลตามที่กำหนดหากไม่ไปอีกก็จะออกหมายจับ ใบสั่งนี้จะเขียนแบบพิมพ์ที่ออกโดยศาลที่มีเขตอำนาจและจะมีข้อความระบุศาลที่มีเขตอำนาจไว้ในใบสั่งด้วย ขนาดของใบสั่งและข้อความที่ปรากฏตามใบสั่งนั้นจะมีมาตรฐานเดียวกันทุกรัฐโดยถือแบบใบสั่งมาตรฐาน (Uniform Traffic Ticket) เป็นหลัก ใบสั่งที่ออกให้แก่ผู้กระทำความผิดนั้น เจ้าพนักงานจราจรก็นำต้นฉบับหรือสำเนาใบสั่งให้แก่ศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณาหรือที่ Traffic violation Bureau และสำเนานำส่งให้แก่ Chief administrative officer ^{๑๑}

สำหรับความผิดที่ไม่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนรถที่มีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อยที่เรียกว่า Infraction^{๑๒} ซึ่งเป็นความผิดจราจรที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียวตั้งแต่ 200 เหรียญถึง 500 เหรียญ ในกรณีนี้จะไม่มีการจับกุม โดยจะออกใบสั่งตามทะเบียนรถ และผู้กระทำความผิดมีหน้าที่ต้องชำระค่าปรับ หากผู้กระทำไม่ประสงค์จะสู้คดีก็อาจนำเงินค่าปรับไปชำระที่ศาลหรือ Traffic Violation Bureau ซึ่งโดยทั่วไปจะมีสำนักงานตั้งอยู่ในบริเวณสถานีตำรวจ หรือส่งทางไปรษณีย์ก็ได้ตามจำนวนค่าปรับซึ่งกฎหมายกำหนดไว้อยู่ด้านหลังใบสั่งว่าทำผิดมาตราใดมีโทษปรับเท่าใด^{๑๓} และหากผู้กระทำผิดไม่ประสงค์จะชำระค่าปรับตามจำนวนที่

^{๑๑}Section 16-213 Section 16-206 and Section 16-208, Uniform Vehicle Code and Model Traffic Ordinance, 1987.

^{๑๒}Section 16-302 and Section 16-303, Uniform Vehicle Code and Model Traffic Ordinance, 1987.

^{๑๓}Section 17-101.1, Uniform Vehicle Code and Model Traffic Ordinance, 1987.

^{๑๔}โสภณ รัตนกร, "ศาลเทศบาลและศาลจราจร." วารสารนิติศาสตร์ 9 (กันยายน-พฤศจิกายน 2520): 221.

กำหนดก็ต้องไปศาลเพื่อต่อสู้คดีหรือให้ศาลกำหนดค่าปรับให้ สำหรับความผิดเกี่ยวกับการขับ
 เคลื่อนรถจะเป็นความผิดเล็กน้อยที่เรียกว่า Misdemeanor มีอัตราโทษ 200 เหรียญถึง 500
 เหรียญและมีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน เจ้าหน้าที่ตำรวจที่พบการกระทำความผิดจะจับกุมผู้
 กระทำความผิด ออกใบสั่งบันทึกหมายเลขใบขับขี่และลักษณะการกระทำความผิด หากการ
 กระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดตกอยู่ในภาวะเมาสุราหรือยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นความผิดที่
 ร้ายแรงเจ้าหน้าที่จะนำตัวผู้กระทำความผิดส่งให้กรมยานพาหนะ (Department of Motor
 Vehicles) ทำการตรวจพิสูจน์ ผู้กระทำความผิดอาจปฏิเสธไม่ยอมให้ตรวจ ในกรณีดังกล่าวนี้
 เจ้าหน้าที่ตำรวจจะบันทึกการปฏิเสธไว้ในใบสั่งความผิดเหล่านี้และเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอำนาจคว
 คุมตัว และจะต้องนำตัวผู้กระทำความผิดส่งศาลเพื่อให้ได้รับการพิจารณาโดยเร็ว และในการ
 ดำเนินคดีตามกฎหมายจรรยาบรรณนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับหรือเนิก
 ถอนใบสั่งซึ่งเป็นอำนาจของศาลที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดจรรยาบรรณนี้ที่มีอำนาจ¹² ผู้กระทำ
 ความผิดตามกฎหมายจรรยาบรรณหนึ่งครั้งภายในหนึ่งปีจะถูกเพิ่มโทษปรับและในกรณีที่เป็ความผิด
 ร้ายแรงก็จะมี การเพิ่มโทษจำคุกด้วย¹³ และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้
 ศาลมีอำนาจในการที่จะให้ผู้กระทำความผิดผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้¹⁴

ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีเกี่ยวกับความผิดจรรยาบรรณนั้น เป็นศาลประจำมลรัฐมี
 อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีจรรยาบรรณ ซึ่งศาลมลรัฐมีอยู่ด้วยกันสองศาล คือ

¹² จรัญ ภักดีธนากุล และขวัญชัย รัตนไชย, "รายงานการศึกษาตุลาการศาลจรรยา
 บรรณ ประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างวันที่ 10 ตุลาคม-พฤศจิกายน 2532", หน้า. 5. (อัคร์คำเนา).

¹³ Section 17-101 and Section 17-101.1, Uniform Vehicle Code
 and Model Traffic Ordinance, 1987.

¹⁴ Section 17-102, Uniform Vehicle Code and Model Traffic
 Ordinance, 1987.

(1). Justice Court เป็นศาลประจำท้องถิ่นที่มีพลเมืองไม่มากมีเขตอำนาจจำกัดเฉพาะคดี Misdemeanors มีผู้พิพากษาที่เรียกว่า Justice of the Peace

(2). Municipal Court¹⁵ เป็นศาลที่มีเขตอำนาจในเมืองหนึ่งหรือหลาย ๆ เมือง และในท้องที่ที่ไม่มี Justice Court ก็จะใช้ Municipal Court นิจารณานิติภาคคดีแทน ซึ่งศาล Municipal Court นี้บางรัฐอาจมีชื่อเรียกว่า Mayer Court, Police Court เป็นต้น

ในบางเมืองมีศาลจราจร (Traffic Court) แยกออกมาเป็นศาลพิเศษต่างหาก และจะมีอำนาจพิจารณาคดีเกี่ยวกับรถยนต์และการฝ่าฝืนจราจรโดยเฉพาะ¹⁶ เช่น เมืองนิลลา-เดลเฟีย และลอสแอนเจลิส เป็นต้น ในการพิจารณานิติภาคคดีนั้นเมื่อผู้กระทำความผิดไปรายงานตัวต่อศาลแล้วศาลจะอ่านและอธิบายฟ้องให้ผู้กระทำความผิดฟังหากผู้กระทำความผิดรับสารภาพศาลก็ตัดสินคดีไปเลยโดยไม่ต้องสืบพยานซึ่งเหมือนกับประเทศอังกฤษซึ่งคดีจราจรก็จะได้รับการพิจารณาโดยรวบรัด (offence Triable on Summary) โดยปราศจากลูกขุนในศาล Magistrate Court¹⁷

เนื่องจากประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ใหญ่ประกอบด้วยมลรัฐต่าง ๆ วิธีพิจารณาคดีความอาจแตกต่างกันออกไป เช่น การพิจารณาคดีของศาลในมลรัฐทางตะวันตกตำรวจไม่ต้องมาศาลวันแต่จะถูกเรียกมาเป็นพยาน ส่วนทางมลรัฐตะวันออกตำรวจต้องมาในการ

¹⁵ Thomas F. Adams, Introduction to the Administration of Criminal Justice (Englewood Cliff: Prentice-hall, Inc. 1980), pp. 193-197.

¹⁶ โสภณ รัตนกร, ศาลเทศบาลและศาลจราจร, หน้า 220.

¹⁷ ลุนย์ มโนมัย, ระบบกฎหมายอังกฤษ (กรุงเทพมหานคร : ประยงค์, 2531), หน้า 177-179.

พิจารณาคดีโดยทั่วไป ในการกระทำผิดกฎหมายจราจรหากเป็นความผิดเพียงเล็กน้อยผู้กระทำ ความผิดไม่จำเป็นต้องไปแสดงตัวที่ศาล เว้นแต่เป็นความผิดบางประเภทที่ผู้กระทำความผิดต้อง มาปรากฏตัวที่ศาลในการพิจารณาคดี¹⁹ ในกรณีโทษปรับผู้กระทำความผิดสามารถชำระค่าปรับ ด้วยเงินสดหรือเช็ค²⁰ และในกรณีที่ไม่สามารถชำระค่าปรับได้ในคราวเดียวศาลอาจอนุญาตให้ ผ่อนชำระค่าปรับได้ หรืออาจจะทำกิจกรรมบริการสังคม (Community services) เพื่อหัก ใช้นี้ค่าปรับในอัตราชั่วโมงละ 5 เหรียญสหรัฐก็ได้ และการลงโทษในการกระทำความผิด ครั้งแรกสำหรับความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงให้จำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 500 เหรียญสหรัฐ หรือทั้งจำทั้งปรับศาลมักจะใช้วิธีการคุมประพฤติแทนการลงโทษจำคุก ถ้าเป็น ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 1 ปี ศาลจะปรับและให้คุมประพฤติดำเนินการ ระยะเวลา ประมาณ 5 ปี และให้เข้าโรงเรียนฝึกสอนกฎจราจร หรือวางข้อจำกัดในการขับขี่ เช่น ให้ขับรถได้เฉพาะไปที่ทำงานและขับกลับบ้านเท่านั้น เป็นระยะเวลา 1 ปี²⁰

¹⁹ ความผิดจราจรที่ผู้กระทำความผิดต้องไปแสดงตัวที่ศาล ได้แก่

- (1). ขับขี่ยานพาหนะระหว่างมีนเมาหรือมีปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดมากกว่า 0.01% หรือเสพยาเสพติดขณะขับรถ
- (2). ขับขี่รถประมาทจนเกิดอุบัติเหตุ
- (3). หลบหนีหลังจากเกิดอุบัติเหตุ
- (4). ขับขี่ยานพาหนะขณะถูกยึดใบอนุญาตขับขี่
- (5). ขับรถเร็วเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด
- (6). กระทำความผิดซ้ำในช่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

¹⁹ Section 17-102, Uniform Vehicle Code and Model Traffic Ordinance, 1987.

²⁰ มณฑลทัณฑ์ บุนนาค, ทัศนะของผู้ขับขี่รถยนต์และบุคคลากรในกระบวนการยุติธรรม ต่อการกำหนดกฎหมายวิธีพิจารณาความสำหรับคดีจราจรขึ้นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและช่วยแก้ไขปัญหารถจราจรในกรุงเทพมหานคร, หน้า 65.

ประเทศไทย

ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดจราจรนั้น ในประเทศญี่ปุ่นจะดำเนินคดีโดยวิธีพิจารณาที่รวบรัดในศาลที่เรียกว่า summary court และในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการฝ่าฝืนกฎจราจรนั้น สามารถพิจารณาตัดสินโดยรวบรัดได้ตามบทบัญญัติใน The Law Concerning Summary Trial Procedure for Traffic Violation Cases โดยศาลจะเป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่มีอำนาจในการพิจารณาลงโทษผู้กระทำความผิด และวิธีพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับความผิดในการฝ่าฝืนกฎจราจรนั้นจะมีลักษณะเรียบง่าย รวดเร็ว และสะดวก โดยในการพิจารณาคดีจะใช้หลักการพิจารณาโดยวาจา (a summary proceeding modified by the concept of orality)²¹

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่ามีกรกระทำความผิดกฎหมายจราจรขึ้น เจ้าพนักงานตำรวจจะยึดใบอนุญาตขับขี่ และเขียนใบสั่งซึ่งจะมีสามส่วนแยกเป็นส่วนที่หนึ่งสำหรับตัวผู้กระทำความผิดและใบแจ้งให้ชำระเงินเป็นสีขาว ส่วนที่สองสีเหลืองเป็นสำเนาสำหรับเจ้าหน้าที่

²¹ซึ่งจะมีลักษณะต่างกับประเทศเยอรมันที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจลงโทษผู้กระทำความผิดได้เพราะถือว่าคดีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการจราจรนั้นเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ (Ordnungswidrigkeiten) ซึ่งเป็นความผิดในทางปกครองจึงให้อำนาจเจ้าพนักงานลงโทษได้โดยกระบวนกรที่เรียกว่าการตักเตือน (Warning Procedure) ซึ่งจะกระทำได้โดยผู้กระทำความผิดยินยอมที่จะให้ดำเนินการตาม Warning Procedure และเงินค่าปรับจะเรียกว่า Bussgeld นอกจากนี้เจ้าพนักงานจราจรสามารถเรียกให้ชำระเงินค่าปรับได้ ณ จุดที่มีการฝ่าฝืนกฎจราจรขึ้นก็ได้ โปรดดู อิทชิ มุสึกะงงษ์, "การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต แผนกอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), หน้า 46-50.

²¹Shigemitsu dando, Japanese Criminal Procedure (N.J. : fred B. Rotham & Co.souyh hackensack, 1965), p.499.

ที่ตำรวจ ในใบสั่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำผิด มาตราที่กระทำผิด วันเวลาสถานที่ที่กำหนด ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับใบสั่งจะต้องมาศาลตามวันเวลาที่กำหนดไว้ในใบสั่งเพื่อดำเนินคดี โดยส่วนใหญ่ศาลแขวงที่มีอำนาจพิจารณาจะอยู่บริเวณใกล้กับสถานีตำรวจ²²

นอกจากนี้ ประเทศญี่ปุ่นยังมีวิธีการพิเศษที่ใช้เฉพาะกับความผิดจราจรที่เรียกว่า Hansoku-Kin System หรือการลงโทษทางการเงินแก่การละเมิดกฎหมายจราจร (Pecuniary Penalty against Traffic Infrations Procedure หรือ Civil Traffic Infration System หรือ Traffic Infration System) สถานบังคับที่ใช้กับวิธีการนี้ไม่ใช่โทษทางอาญา²³ ประเทศญี่ปุ่นได้ใช้วิธีนี้กับการละเมิดกฎหมายจราจรตั้งแต่ปี ค.ศ. 1968 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาระงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเพื่อหลีกเลี่ยงการเกิดมลทิน (stigma)

วิธีการของ Hansoku-Kin System²⁴ คือการให้เจ้าพนักงานตำรวจออกคำบอกกล่าวเรียกว่า Kokuchi หรือ Tsukoku* เป็นใบแจ้งให้ชำระเงินค่าปรับเป็นแผ่น

²² สุกดา วัชรวัฒนากุล, "ระบบศาลยุติธรรมของประเทศญี่ปุ่น," วารสารนิติศาสตร์ 17 (มีนาคม 2530): 92-108.

²³ Osamu Ito, "The criminal justice system in Japan (3): The court (Tokyo : UNAFEI, n.d.), p.21.

²⁴ United Nations, "Crime prevention and the Quality of life (Tokyo: The Sixth United Nations Congress on the prevention of crime and the treatment of offenders, 1980), p.13.

* คำบอกกล่าวที่เรียกว่า Kokuchi ผู้กระทำความผิดสามารถจะชำระค่าปรับได้ทางธนาคารหรือทางไปรษณีย์โดยไม่ต้องมาชำระที่ศาลก็ได้ แต่กรณีที่เป็น Tsukoku นั้นตัวผู้กระทำความผิดจะต้องมาศาลเพื่อชำระค่าปรับ

กระตาสลิว ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระเงินตามจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมายโดยสามารถชำระเงินค่าปรับทางธนาคารหรือ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ภายในระยะเวลา 8 วัน นับแต่ได้รับใบแจ้งให้ชำระเงินซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจจะให้มาพร้อมกับใบสั่งหากผู้กระทำความผิดจัดการชำระเงินภายในกำหนดเวลาที่จะไม่ถูกดำเนินคดีอาญา และหากไม่สามารถจะชำระได้ภายในระยะเวลาดังกล่าวได้ ผู้กระทำความผิดจะต้องไปที่ศูนย์การจราจรประจำอำเภอเพื่อรับใบแจ้งให้ชำระเงินภายใน 11 วัน ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ยอมชำระเงินค่าปรับดังกล่าวก็จะถูกนำตัวไปศาลเพื่อดำเนินการตามกระบวนการวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป

สำหรับเงินที่ได้จากการที่ผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับนั้น จะถูกแบ่งครึ่งระหว่างอำเภอและจังหวัดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการทำสัญญาจราจร และสัญญาถนนต่างๆ และในการลงโทษในการถูกยึดใบขับขี่นั้น ผู้ขับขี่จะมีคะแนนเต็มทั้งหมด 15 คะแนน และจะต้องรักษาคะแนนนี้ไว้ในช่วงระยะ 3 ปี หากผู้ขับขี่ได้ถูกหักคะแนนจากการฝ่าฝืนกฎจราจรไป 6 คะแนนผู้กระทำความผิดจะถูกยึดใบขับขี่ชั่วคราว และหากผู้กระทำความผิดถูกหักคะแนนจากการฝ่าฝืนไป 15 คะแนน ผู้กระทำความผิดจะถูกยกเลิกเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่

ประเทศฝรั่งเศส

ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายจราจรในประเทศฝรั่งเศสนั้น จะเป็นการดำเนินการโดยศาล เว้นแต่เป็นความผิดที่มีโทษปรับเพียงเล็กน้อยบางความผิดที่จะให้ความสะดวกแก่ผู้กระทำความผิดที่สามารถชำระค่าปรับได้โดยไม่ต้องมาศาล ซึ่งจะชำระแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจตามอัตราที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยแยกเป็น 2 วิธี กล่าวคือ²⁵

²⁵ โกอเมน ภัทรภิมย์, "โทษปรับ," บทบัญญัติ 30(2516): 16

(1). โดยการที่ผู้กระทำความผิดสามารถจะชำระค่าปรับได้ทันทีแก่เจ้าพนักงานผู้พบการกระทำความผิด (La perception immediate de l'amende par l'agent verbalisateur) ผู้กระทำความผิดอาจจะชำระเงินค่าปรับทันทีแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจบางประเภทที่มีอำนาจรับชำระค่าปรับได้จากผู้กระทำความผิดตามอัตราค่าปรับที่กำหนดไว้ตายตัว และเจ้าพนักงานตำรวจผู้รับชำระเงินค่าปรับก็จะออกใบรับว่าได้รับชำระเงินค่าปรับให้แก่ผู้กระทำความผิดคดีก็เป็นอันเลิกกัน

(2). โดยการชำระเงินค่าปรับผ่านทางไปรษณีย์เป็นวิธีการชำระค่าปรับโดยใช้แสตมป์ (Timbre amende) ผู้กระทำความผิดที่ได้รับใบสั่ง (avis de contravention) ไม่จำเป็นต้องเอาใบสั่งนั้นไปยังสถานีตำรวจ หรือศาลเพื่อเสียค่าปรับ เพียงแต่ผู้กระทำความผิดไปซื้ออากรแสตมป์ตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในใบสั่ง แล้วเอามาปิดลงบนใบสั่งนั้น จากนั้นก็นำใบสั่งนั้นไปส่งทางไปรษณีย์ เมื่อเจ้าพนักงานได้รับใบสั่งที่ปิดอากรแสตมป์ค่าปรับดังกล่าวแล้ว ก็ถือว่าคดีเป็นอันเลิกกัน²⁶

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ยอมชำระเงินค่าปรับก็จะถูกฟ้องคดีต่อศาลแขวง (Tribunal de police) โดยจะถูกพิจารณาคดีโดยรวบรัดที่เรียกว่า วิธีปรับโดยอำนาจศาล (L' amende de composition)²⁷

3.4 รูปแบบทางการลงโทษของเจ้าพนักงานตามกฎหมายจราจรในต่างประเทศ

จากการศึกษาถึงแนวทางในการลงโทษตามกฎหมายจราจรในต่างประเทศจะเห็นได้

²⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

²⁷ โกเมน ภัทรภิรมย์, "การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส," วารสารอัยการ

ว่าแต่ละประเทศจะใช้วิธีการทางศาลหรือวิธีการทางบริหารเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการดำเนินความผิดเกี่ยวกับกฎหมายจราจร กล่าวคือ

(1). ในกรณีที่ใช้วิธีการทางศาลนั้นจะกระทำโดยการใช้อิทธิพลความที่รวดเร็วเป็นพิเศษแตกต่างกับวิธีพิจารณาความคดีอาญาโดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว เป็นธรรมและประหยัดค่าใช้จ่าย โดยจะมีการจำกัดระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินคดีให้สั้นกระชับรัด เพื่อความรวดเร็ว ตั้งแต่ขั้นตอนในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาศาล และกำหนดเวลาในการฟ้องคดีที่มีระยะจำกัด และในการฟ้องคดีจราจรในความผิดบางฐานผู้กระทำความผิดไม่จำเป็นต้องมาศาลก็ได้ และจะถือว่าใบสั่งเป็นคำฟ้องและการพิจารณานิพากษาคดีความผิดเกี่ยวกับจราจรก็จะกระทำโดยวาจา

(2). ในกรณีใช้วิธีการทางบริหารนั้นเป็นการที่เปิดโอกาสให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารคือ เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ที่กฎหมายให้อำนาจไว้ โดยเป็นการให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับเฉพาะความผิดที่มีโทษปรับอย่างเดียวและมีอัตราโทษปรับที่ไม่สูงมาก* ซึ่งจำนวนเงินค่าปรับก็จะมีลักษณะตายตัวตามจำนวนที่ระบุไว้ในฐานความผิดนั้น ๆ หากผู้กระทำความผิดไม่พอใจในจำนวนเงินดังกล่าวก็ต้องไปศาลที่มีเขตอำนาจในการพิจารณานิพากษาคดีความผิดเกี่ยวกับจราจรเป็นผู้พิจารณา โดยในประเทศฝรั่งเศสจะให้เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจในการเปรียบเทียบปรับได้ในความผิดจราจรที่ไม่ร้ายแรง ผู้กระทำความผิดสามารถที่จะชำระค่าปรับโดยการซื้อแสตมป์ (timbre amende) และส่งไปทางไปรษณีย์ ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกาเจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจในการออกไปสั่งให้ผู้กระทำความผิดชำระเงินค่าปรับโดยไม่มีการจับกุมเฉพาะความผิด infraction ที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษปรับแต่เพียงสถานเดียวไม่เกิน 500 เหรียญสหรัฐโดยผู้กระทำความผิดสามารถจ่ายค่าปรับซึ่งได้ระบุไว้

* การที่ให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารดังกล่าวนี้เรียกว่าเป็นการใช้อำนาจหน้าที่กึ่งตุลาการ (Quasi Judicial Function) และการเปรียบเทียบปรับดังกล่าวจะมีผลบังคับต่อเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมด้วยในการเปรียบเทียบปรับ

เป็นจำนวนที่แน่นอนตามฐานความผิดที่ได้ฝ่าฝืนได้ทางไปรษณีย์หรือที่ traffic violations bureau และในประเทศญี่ปุ่นจะใช้วิธีการ Hansoku-Kin System คือ ออกคำบอกกล่าวที่ เรียกว่า Kokuchi หรือ Tsukoku ซึ่งเป็นใบแจ้งให้ชำระเงินค่าปรับซึ่งจะกำหนดไว้เป็น จำนวนที่ตายตัวตามฐานความผิดให้แก่ผู้กระทำความผิดไปชำระได้ที่ธนาคาร (banking organs) หรือทางไปรษณีย์หรือศาลแล้วแต่กรณี เป็นต้น และในการใช้วิธีทางบริหารในการดำเนินความ ผิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณนั้นในประเทศเยอรมันได้แยกความผิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณออกจากขอบเขตความ ผิดอาญา โดยถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบ (Ordnungswidrigkeiten)²³ ซึ่งเป็น ความผิดในทางปกครองจึงให้อำนาจเจ้าพนักงานลงโทษได้โดยกระบวนการที่เรียกว่า "การตักเตือน" (Warning Procedure) ซึ่งเจ้าพนักงานสามารถที่จะเรียกให้ชำระเงิน ณ จุดที่มีการฝ่าฝืนกฎจรรยาบรรณได้

ดังนั้น จากการดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดตามกฎหมายจรรยาบรรณของประเทศต่าง ๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่าในแต่ละประเทศได้พยายามหาวิธีการที่มีความสะดวก รวดเร็วในการลง โทษไม่ว่าจะเป็นการใช้วิธีพิจารณาคดีที่รวดเร็ว หรือในกรณีที่ เป็นความผิดที่เป็นโทษปรับเพียง เล็กน้อยผู้กระทำความผิดก็สามารถที่จะชำระเงินค่าปรับตามสถานที่ที่กำหนดไว้ได้โดยไม่ต้องมา ศาลและจำนวนค่าปรับก็จะกำหนดในอัตราแน่นอนตายตัว ทั้งนี้เพราะการที่ความผิดเกี่ยวกับ จรรยาบรรณเป็นความผิดเล็กน้อยทำให้การดำเนินคดีหรือกระบวนการวิธีพิจารณาคดีความผิด และ การตัดสินลงโทษจึงมีลักษณะที่รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายและให้ความสะดวกต่อผู้กระทำความ ผิดเล็กน้อยตามสมควร โดยลดขั้นตอนตามกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความผิดอาญาทั่วไปลงซึ่งจะแตก ต่างจากความผิดอาญาโดยแท้ที่มีความร้ายแรง เพราะหากพิจารณาทางด้านตัวผู้กระทำความผิด นั้น โดยนัยของสังคมก็ไม่ได้ถือว่าอยู่ในฐานะที่เป็นอาชญากรแต่เป็นเพียงผู้ที่ฝ่าฝืนและละเมิด ข้อตกลงในการจัดระเบียบของสังคมเท่านั้น จึงไม่สมควรที่จะต้องเข้าไปอยู่ในกระบวนการใน ทางอาญาที่อาจทำให้ฐานะทางสังคมของตนลดต่ำลงเพราะมลทินหรือตราประทับ

²³ อธิติ มุสิกพงษ์, การดำเนินคดีความผิดเล็กน้อย, หน้า 50.

สำหรับในประเทศไทยก็ถือว่าความผิดที่เกี่ยวกับกฎหมายจรรยาบรรณนั้นมีลักษณะ เป็นความผิดเล็กน้อยเช่นกันและใช้วิธีดำเนินการเกี่ยวกับความผิดจรรยาบรรณโดยการใช้วิธีการทางศาล และวิธีการทางบริหารเหมือนกับประเทศอื่น ๆ แต่วิธีการทางบริหารโดยการให้อำนาจเจ้าพนักงานในการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายจรรยาบรรณของไทยนั้นมีลักษณะที่ให้ดุลพินิจแก่เจ้าพนักงานโดยกว้างขวางตลอดจนการกำหนดจำนวนเงินค่าปรับ และในการเปรียบเทียบไม่จำกัดเฉพาะความผิดจรรยาบรรณที่ไม่ร้ายแรงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความผิดที่ร้ายแรงอีกด้วย* ด้วยเหตุนี้ จึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาต่อไปว่าเจ้าพนักงานมีหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบปรับความผิดตามพระราชบัญญัติจรรยาบรรณ พ.ศ. 2522 อย่างไร โดยผู้เขียนจะทำการศึกษาในบทที่ 4 ต่อไป

สถาบันวิทยบริการ

*อย่างไรก็ตาม การให้อำนาจแก่ฝ่ายบริหารในการเปรียบเทียบปรับได้นั้นเป็นการให้อำนาจหน้าที่กึ่งตุลาการ (Quasi Judicial Function) ควรจะต้องมีการจำกัดขอบเขตของการให้อำนาจของเจ้าพนักงานโดยให้ใช้เฉพาะความผิดจรรยาบรรณที่มีลักษณะเป็นความผิดเล็กน้อยและมีอัตราโทษเป็นเพียงโทษปรับเท่านั้น เพราะความผิดตามกฎหมายจรรยาบรรณของไทยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของความผิดอาญา และการให้ดุลพินิจที่มากเกินไปอาจเป็นช่องทางให้เจ้าพนักงานให้อำนาจโดยมิชอบได้และอาจทำให้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนถูกกระทบกระเทือนตลอดจนความศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมอีกด้วย